

Ladawan Ti Pammati: Ester

Idaton ti Reyna ti Biagna nga Agpaay Cadagiti Tattaona

Ti naicarsia a Judio a ni Mardoqueo ammona a ti casasaad naricut ken napeggad. Babaen ti nacabutbuteng a plano, dagiti Judio iti Persia naikeddengda a mapapatay (Ester 3). Nagpacpacaasi ni Mardoqueo ken ni Reyna Ester nga ipeggadna ti biagna: "No agulimecca iti castoy a mapaspasamac, tinta langit ti tumulong cadagiti Judio ket isalacanna ida. Ngem mataycanto ket mapucawton ti caputotan ni tatangmo. Nalabit a naitan-occa a cas reyna para iti castoy a panawen" (Ester 4:14).

Ti estorya ni Ester ken ni Mardoqueo binallasiwna ti tiempo ken cultura. Ti casasaad a sinangoda naserbi pay laeng ken mangisuro cadagiti leccion a napateg ken espirtual.

Ti Nagbatayan Ti Estorya

Ti estorya ni Ester napasamac iti arinunos dagiti paspasamac a naisalaysay iti Daan a Tulag. Naparmec dagiti dua a pagarian ti Israel ken Juda ket naicarsiada idia Asirya ken Babilonia.

Iti daytoy a tiempo, adu a gasut a tawen calpasan ti pannacaparmec ken pannacaicarsiada, dagiti caputotan ti Israel – dagiti “napucaw a 10 tribo” – nawarawara ken nagpucawda iti mapa ti Nagtengnga a Daya. Nupay casta, dagiti caputotan ti Juda, tinarawidwidanda dagiti pammati ken wagas ti biagda bayat ti caaddada idia Babilonia. Ngem, natnag met ti Babilonia, ket itan dagiti Judio nagbiagda babaen ti naanus a turay ti Imperio Persiano.

Pinalubosan dagiti Persiano dagiti Judio a mayat nga agdaliasat iti nawatiwat a dalan iti gundawayda nga agsubli idia Jerusalem ken ti bucodda a daga a pagtaenganda. Nupay adu dagiti nagdaliasat, adu pay dagiti nagbati iti ayanda ket nagramutda sadiay.

Ti libro ti Ester caannatop dagiti libro ti Ezra ken Nehemias. Nupay ta isalaysay dagitoy a libro iti biag dagiti Judio a nagsubli idia Palestina, ti Ester laeng ti libro iti Biblia ti macaituyang iti ladawan dagiti nagbati idia Persia.

Ipacaammo cadatayo ti libro ti Ester iti dackel nga ari ti Persia a naammoan cas Ahasuero (Hebreo), wenno Xerxes (Greco). Idi 479SC (Sacbay ni Cristo), pinarmec dagiti Greigo ni Ahasuero iti dangadang idia Salamis.

Ti Greigo a mannurat iti pacasaritaan Herodotu insuratna a nagbiroc ti ari ti Persia iti pacabang-aranna cadagiti babbaina (harem) calpasan ti pannacaabacna. Nangisagana iti padaya a nagpaut iti adu nga aldaw, nga nagpaay cadagiti amin nga ofisiales ken dadduma nga agtuturayna (Ester 1:1-8). Iti dayta a tiempo ni Reyna Vasti – asawa ni Ahasuero – nangipaay met iti maysa a padaya nga agpaay cadagiti babbai iti palasio.

Iti maicapito nga aldaw ti padaya ti ari, imbilinna a maidatag ni Reyna Vasti iti sangoanan ti tronona tapno ipasindayagna ti kinapintas ti asawana cadagiti ofisiales ken amin a sangailina (versiculo 9-11).

Ngem saan a kinayat ti reyna ti nagparang iti sangoanan ti asawana. Isu a, babaen ti pammagbaga dagiti mamagbaga, inkeddeng ni Ahasuero ti agpabiroc iti babai a sumucat a cas reynana.

Nangidatag dagiti mamagbaga ti ari iti maysa a plano: “Apay a dica agpabiroc cadagiti napipintas ken ubbing a birhen a babbalasang? Mangdutocca cadagiti ofisiales iti tunggal probinsia ti pagarian. Payegmo amin dagitoy a babbalasitang ditoy Susa a capitolio a ciudad, iti

intudingmo a pagnaedan dagiti cacasta a babbai. Maipaaywanda ken ni Hegai, ti eunoco a para aywan cadagiti babba'im, tapno mapaintasda. Alaemto ti babai a magustoam unay ket isaadmo a reyna a sucat ni vasti” (Ester 2:2-4). Immanamong ti ari ket ninamnamana ti pannacaadda iti napintas nga asawana nga agbalin a cas baro a reynana.

Agbalin A Reyna Ni Ester

Ni Mardokeo laclacay a casinsin ni Ester a timmulong ti pannacapadackelna: “Adda casinsin ni Mardokeo nga agnagan Ester. Hadasa ti naganna iti Hebreo. Idi natay dagiti nagannac ken ni Ester, innala ni Mardokeo ket pinadackelna a cas pudno nga anacna” (versiculo 7). Nagnaedda idiay Susa.

Babaen ti bilin ti ari adu dagiti napipintas a babbalasang ti naisangpet iti palasio, ngem awan cadacuada ti cas capintas ni Ester. Nanipud idi rugina, nagustoan ni Hegai, ti eunoko a para aywan cadagiti babbai, ni Ester ket nagun-od ni Ester ti panangipateg kencuana ni Hegai. Dinagdagus ni Hegai nga inrugi ti “pannacapapintas ni Ester ken ti pannangtedna kencuana iti naisangsangayan a taraon” (versiculo 9).

Nagsusublat dagiti babbai a naiparang iti ari. Idi batang ni Ester, napalubosan a nagpili iti cawesna. Nupay casta, “incawesna ti pagan-anay nga imbaga ni Hegai (ti eunoko a para aywan dagiti babbai) nga aramatenna” (versiculo 15). Ammo ni Hegai dagiti pagaayat ti ari, isu a sinurot ni Ester ti pammagbagana.

Calpasanna, naiparang ni Ester iti sangoanan ti ari. “Ad-adda ti panagayat ni Xerxes ken ni Ester ngem cadagiti dadduma a babbai. Ad-adda a ni Ester ti nacagun-od iti ayat ken pammategna. Kinoronaanna ni Ester ket isu ti insaadna a reyna a sucat ni Vasti. Calpasanna, nangipaay iti dackel a padaya a cas pammadayaw ken ni Ester. Dimmar-ay dagiti ofisiales ken dagiti agserserbi kencuana iti trono. Inwaragawagna pay ti panagfiesta ti entero a pagarian ket nagibunong cadagiti sagut a cas maicanatad nga aramiden ti maysa nga ari” (versiculo 17-18). Iti casta nagbalin ni Ester a reyna ti Persia.

Incalilis Ni Mardokeo Ti Pammapatay

Maysa nga aldaw, ni Mardokeo, itan maysa nga ofisyal ti ari, nataccuatanna ti plano ti dua nga eunoko a mangbambantay iti ridaw ti cuarto ti ari ti panggepda a mamapatay ken ni Ari Xerxes. Imbaga ni Mardokeo daytoy ken ni Ester, ket dinagdagusna a binallaagan ti ari. Napalutpot ti naipadamag. Natacuatan nga adda kinapudnona ket nabitay dagiti dua. Imbilin ti ari a mailanad daytoy a pasamac iti libro a pacaisuratan dagiti inaldaw a mapaspasamac iti pagarian” (versiculo 23).

Cabayatan daytoy a tiempo, babaen ti pammagbaga ni Mardokeo, saan nga imbaga ni Ester iti ari iti casisigud ti familiana wenno iti panagcabagyanda ken ni Mardokeo.

Ti Naimon A Panggep Ni Haman

Sabali pay a panagsasaruno dagiti paspasamac ti nairugi a mangipangta ken ni Ester ken ni Mardokeo.

Insaad ni Ari Xerxes ni Haman a cangatoan nga ofisial ti pagarian. Binilin ti ari dagiti amin nga ofisiales nga agserserbi kencuana a raemenda ni Haman babaen ti panagparintumeng ken panagtamedda kencuana. Nagtungpalda amin iti bilin, malacsid ni Mardokeo. Nagkedked gapu

iti kinamatalecna nga agtungpal iti bilin ti Dios a mangiparit iti panagrrucbab ken panagdayaw iti sabali no di laeng ti Dios (Exodo 20:5).

Napaliw dagiti dadduma nga ofisiales iti panagmadi ni Mardokeo nga agtamed ken ni Haman. Sinaludsoda ken ni Mardokeo no sapay a sukirena ti bilin ti ari. Inaldaw a palagipanda ni Mardokeo ngem dina ida impangag. Iti casta, imbagada daytoy ken ni Haman.

Napalalo ti pungtot ni Haman (Ester 3:5). Idi nadamagna a Judio ni Mardokeo, inkeddengna a saan la a ni Mardokeo ti madusa no di pay ket mapapatay amin a Judio iti entero a pagarian ti Persia, gapu iti panagmadi ni Mardokeo nga agparintumeng ken agtamed kencuana.

Imbilin ni Haman a maaramid ti panagbibinnunot tapno maikeddeng ti casayaatan nga aldaw ti pannacapatay dagiti Judio. Inkeddengda a ti casayaatan nga aldaw ti pannacapatungpal daytoy a dakes a panggepda calpasan ti sangapulo ket maysa a bulan. Indatag ni Haman daytoy a planoda iti macaallilaw a pagsasao a mangilinged iti panggepda iti ari.

Kinuna ni Haman iti ari, “Adda tattao nga agnaed iti pagariam. Nawaraswarasda ket masaracanda iti amin a probinsia. Maigiddiat ti ugalida cadagiti dadduma a tattao. Saanda nga agtungpal cadagiti linteg ti pagarian. Saan a rumbeng a palubosam ida nga agnaed iti pagariam. No cayatmo, natan-oc nga ari, adda coma maipaulog a bilin a mapapatayda. No aramidem daytoy, icaric a mangtedac iti 375 a tonelada a pirac iti pagidulinan iti cuarta a maaramat iti pannacaituray ti pagarian” (versiculo 8-9).

Nagbuteng ti ari iti daytoy pangta a naipacaammo kencuana, ket simamaag a kimmanunong: “Adda iti pannacabalinmo dagiti tattao ken dagiti cuartada. Aramidem ti cayatmo cadacuada” (versiculo 11). Babaen daytoy a bilin siasinoman a Persiano addaan ti calintegan a mangpapatay cadagiti Judio ken ti pannacasamsam dagiti sanicuada. Nariribuc ti ciudad ti Susa ken ti palasio gapu iti daytoy nacaal-alingget a bilin.

Ti Panagsacrifisio Ni Mardokeo Nga Agserbi

Idi naammoan ni Mardokeo daytoy a bilin, rinay-abna ti pagan-anayna gapu iti ladingit. Nagcawes iti nakersang a lupot, winarakiwakanna ti ulona iti dapu ket nagpagnapagna iti ciudad nga agan-anug-og iti napigsa ken nasaem (Ester 4:1).

Imbaga dagiti babaonen ni Ester daytoy a damag kencuana. Dina naawatan ti cadagsen ti casasaad, isu a nangipatulod iti nadalus a pagan-anay ken ni Mardokeo. Saanna nga inaramat. Imbaon ngarud ni Ester ti babaonenna a ni Hatak a mapan ken ni Mardokeo tapno ammoenna ti mapaspapasamac ken no apay a casta ti ar-aramiden ni Mardokeo. Impaoit ni Mardokeo ken ni Hatak ti copia ti bilin a naipacaammo iti Susa a nangipacaammo iti pannacapatayda. Indawat ni Mardokeo nga ipakita ni Hatak daytoy ken ni Ester ket ilawlawagna kencuana ti mapaspasamac. Kiniddaw ni Mardokeo a mapan agpacpacaasi ni Ester iti ari tapno caasianna dagiti Judio. Nagtungpal ni Hatak.

Idi nangngeg ni Ester ti plano ni Haman ken ti kiddaw ni Mardokeo, iti damo saanna nga ammo no ania ti aramidenna. Pagaammona a ti agparang iti ari a saan a naayaban, uray pay isu ti reyna, caipapananna ti pannacapatayna (versiculo 11). Pinagsubli ni Ester ni Hatak ket pinaibagana daytoy ken ni Mardokeo.

Idi naammoan ni Mardokeo ti imbaga ni Ester, pinaibagana daytoy a ballaag: “Dimo ipagarup a nataltalgedca ngem ti uray siasinoman a judio gapu ta addaca iti palasio. No agulimecca iti castoy a mapaspasamac, tinta langit ti tumulong cadagiti Judio ket isalacanna ida.

Ngem mataycanto ket mapucawton ti caputotan ni tatangmo. Nalabit a naitan-occa a cas reyna para iti castoy a panawen” (versiculo 13-14).

Wen, kinuna ni Mardokeo kencuana, agpeggad ti biag ni Ester no umasideg iti ari a saan a naayaban. Ngem no saan a mapan isu ken dagiti cacabagyanna mairamanda a mapapatay iti dibumurong a pammapatay, imballaagna. Ammo ni Mardokeo nga iti camaudianna isalacan ti Dios dagiti Judio ket impatuldonga ken ni Ester a ti panangallucoyna mangted iti pacaisalacanan dagiti tattaona iti dackel a didigra.

Ti Napnoan Gasat Ken Mapagtalcan A Panggeddeng

Ammon ni Ester ti aramidenna. Umuna a kiniddawna ken ni Mardokeo nga ummongenna amin dagiti Judio nga adda iti Susa. Tallo nga aldaw nga agayunarda ket idawdawatda iti Dios iti panagballaigina. Calpasanna, mapanto iti ari uray no maisalungasing iti linteg. Ket “no daytoy ti pacatayac, sisasaganaac a matay!” (versiculo 16).

Madama pay laeng ti panagayunar ni Ester, ket incawesna ti pagan-anayna a cas reyna, sa napan iti ari ngem saan a natalged no ania ti gasatna. Idi makita ti ari a nacasango ni Reyna Ester nga agtactacder iti ruar, naabbukay ti ricnana kencuana. Intudo ti ari ti balitoc a setro ken ni Ester ket naragsacan ti ari iti caaddana. Immasideg ni Ester ket sinagidna ti murdong ti setro. Kinuna ti ari, “Ania ti masapulmo, Reyna Ester? Ibagam ti cayatmo ket itedco kenca uray no cagudua ti pagariac” (Ester 5:3).

Sisisirib ken sipapacumbaba a simmungbat ni Ester iti ari, “No pacaay-ayoan ti natan-oc nga ari, awisencayo coma ken ni Haman ita a rabii iti maysa a pannangan nga isagsaganac nga agpaay cadacayo.”

Dagdagus a nagtignay ti ari: “Dardarasyo nga iparang ni Haman, tapno tungpalenna a dagus ti calicagum ni Ester” (versiculo 4-5). Napan ngarud ti ari ken ni Haman iti pannangan nga insagana ni Ester.

Naiparangarang a naragsacan ni Ari Ahasuero ken ni Haman iti idadar-ayda iti padaya ni Ester. Bayat ti panaginumda iti arac, inawis manen ti ari nga ibaga ni Ester ti aniaman a calicagumanna. Kinuna ni Ester, “No patgan ti natan-oc nga ari ti dawatco, tarigagayac a dacayo coma ken ni Haman ti sangailic manen inton bigat iti pannangan nga isaganac nga agpaay cadacayo a dua. Isunto ti panangibagac ti cayatco” (versiculo 8).

Ti Kellaat A Panagbalictad

Napalalo ti ragsac ni Haman ket impacaammona ti di-napacadaanan a naimbag a gasatna iti asawana ken gagayyemna: “Saan la a dayta, nangisagana ni Reyna Ester iti maysa a pannangan. Ti la ari ken siac ti insaganaanna. Awisennacami a mapan manen inton bigat/”

Ngem napalalo pay laeng ti panagimon ken pait ti ricna ni Haman: “Ngem awan ti serserbi caniac amin dagitoy no adda pay met laeng dayta Judio a Mardokeo nga agtugtugaw iti ruangan ti palasio” (versiculo 12-13).

Adda capanunotan ni Zeres nga asawana ken dagiti amin a gagayyemna a mangparagsac ken ni Haman: “Agpaaramidca iti pagbitayan a pitopulo ket lima a cadapan ti catayagna. Inton bigat, dawatem iti ari a mabitay ni Mardokeo dita. Calpasanna, macadar-ayca a siraragsac iti pannangan” (versiculo 14).

Rimmagsac ti rupa ni Haman ta nagustoanna daytoy a balacadda ket nagpaaramid iti pagbitayan.

Ngem iti rabii sacbay ti padaya ni Ester, alimbagen ti ari ket saan a macaturog. Pinaalana ti libro a nacailanadan dagiti mapaspasamac iti pagarian. Naibasa ti paset a pacasaritaan ti panangipulong ni Mardoqueo iti panggep a patayenda ti ari. Idi napalagipan iti daytoy a pasamac, sinaludsod ti ari, “Nagunggonaan cadi wenno napadayawan ni Mardoqueo iti inaramidna?” Imbaga dagiti adipenna nga awan ti naipaay ken ni Mardoqueo (versiculo 3). Naklaat ti ari. Daytoy a panagcurang agnanayon a mangmansa iti naisangsangayan a panagturay ti ari.

Sinaludsod ti ari no siasino cadagiti ofisialesna ti adda iti palasio tapno maatur daytoy a pagcurangan. Nairana a simrec ni Haman iti akinruar a paraangan ti palasio tapno dawattenna iti ari a mabitay ni Mardoqueo iti pagbitayan a naisaganan. Nairana met nga agpadpada nga adda iti panunot ti ari ken ni Haman ni Mardoqueo.

Iti casta, kinuna dagiti adipen ti ari, “Adda ditoy ni Haman nga agur-uray a makisao kenca,” “Pastrekenyo,” imbilin ti ari.

Simrec ni Haman ket sinaludsod ti ari kencuana, “Adda maysa a tao a cayatco unay a padayawan. Ania ti rumbeng nga ipaayco iti dayta a tao?” (versiculo 6).

Impagarup ni Haman nga isu a mismo ti panggep a padayawan ti ari. Iti casta, kinunana iti ari, “Agpaalaca iti pagan-anay ti ari, ti pagan-anay nga icawcawesmo, ket itedmo iti daytoy a tao. Paguarnasionam iti napintas a bucodmo a cabalio a pagsacayanna. Calpasanna, pacawesam ti tao iti maysa cadagiti catan-ocan nga ofisialesmo ket pairuarmo a nacacabalio iti plasa ti ciudad. Paipuccawmo daytoy iti natan-oc nga ofisial bayat ti pannagnada: ‘Kitaenyo ti panangunggona ti ari iti maysa a tao a cayatna a padayawan!’” (versiculo 7-9).

Naay-ayo ni Ahasuero iti insingasing ni Haman. Iti casta, kinuna ti ari kencuana, “Darasem, inca alaen a dagus ti pagan-anay ken ti cabalio ket aramidem amin dagiti pammadayaw ken ni Mardoqueo a Judio. Aramidem amin kencuana dagiti insingasingmo. Masaracam ni Mardoqueo nga agtugtugaw iti ruangan ti palasio”(versiculo 10).

Anian a siddaaw ni Haman. Ngem nacaro ti kinapalangguadna, isu a pinanggepna nga allucuyen ti ricna ti ari kencuana, ket inaramidna amin nga imbaga ti ari kencuana.

Capilitan a padayawan ni Haman ti tao a saan nga agtamed kencuana. Imbagana iti asawa ken gagayyemna daytoy macaalimuteng a panagbalictad dagiti paspasamac. Dimngegda a nalaing, ket impadtoda ti pagturongan dagiti bambanag: “No ni Mardoqueo, a mangrugin a mapucawmo ti pannacabalinmo iti sangoananna, maysa a Judio ket awan ti pamuspusam a pangibabam kencuana, aramidennanto ti amin a cabaelanna a mangdadael kenca” (versiculo 13).

Saan a nabayag, simmangpet dagiti eunoko ti ari ket dinardarasda nga inayaban ni Haman a dumar-ay iti pannangan nga insagana ni Ester.

Ti Pannacadadael Ni Haman

Maicadua daras daytoyen a dimmar-ay ti ari ken ni Haman iti pannangan nga insagana ni Reyna Ester. Inulit ti ari ti naisangsangayan a datonna nga ipalubosna ti aniaman a calicagumanna, uray cagudua ti pagarianna. Iti camaudianna, indatag ni Reyna Ester ti kiddawna: “Natan-oc nga ari, no adda met la pateg ti nanumo a dawateco, dawatec a maispal ti biagco ken dagiti padac a Judio. Naicaricamin a mapapatay, madadael ken mapucaw. No nayawatcami laeng a matagabu, agulimecac ket diacon ringgoren ti ari ngem dandanicamin madadael – mapucawcamin!” (Ester 7:3-4).

Nacapungtot ti ari: “Siasino ti tao a natured a nangaramid iti castoy? Sadinno ti yanna?” (versiculo 5).

Nagpuligos ni Ester ken intudona ni Haman: “Maysa a cabusormi! Maysa a mangidadanes cadacami. Awan sabali no di ni Haman a managdacdakes!” Insungbat ni Ester. (versiculo 6).

Casta unay ti danag ni Haman. Casano ti panagkibaltang dagiti bambanag? Saan a nacatagari ti ari gapu iti nalaus a pungtotna. Timmacker ket sipupungtot a napan iti hardinna. Napalalo ti buteng ni Haman ta naricnana nga inkeddeng ti ari ti pannacadusana gapu iti daytoy, ket nagpacpacaasi ken ni Reyna Ester a maispal coma ti biagna. Nacaro ti danag ni Haman iti nagtungpalan dagiti paspasamac a maibusoren kencuana ket naulaw. Nacusbo ni Haman ket napaclebanna ti sofa a pagtugtugawan ni Ester.

Idi limmammiis bassit ti ulo ti ari, nagsubli iti siledna, nadanonna ni Haman a sipapacleb iti sangoanan ni Ester ket impagarupna a ramesen ni Haman ti ay-ayatenna nga asawana, ti Reyna ti Persia! Impuccawna, “Ramesen cadi daytoy a tao ti reyna ti sangoanac iti mismo nga uneg ti palasio?” (versiculo 8).

Apaman a naisao ti ari daytoy, inabungotan dagiti eunoko ti ulo ni Haman. Kinuna ni Harbona a maysa acadagiti eunoko, “Natan-oc nga ari, nagaramid ni Haman iti pagbitayan a pitopulo ket lima a cadapan ti catayagna iti asideg ti balayna tapno adda pangibitayanna ken ni Mardokeo a nangispal iti biagmo” (versiculo 9).

“Ibitayyo dita ni Haman,” imbilin ti ari.

Dagdagus a binitayda ngarud ni Haman iti pagbitayan nga inaramidna a pacabitayan coma ni Mardokeo. Calpasanna, nagbaaw ti pungtot ti ari.

Iti dayta nga aldaw, inted ni Ari Xerxes ken ni Reyna Ester ti amin a sanicua ni Haman a cabusor dagiti Judio. Imbaga ni Ester iti ari a cabagianna ni Mardokeo ket manipud idin, mapalubosanen ni Mardokeo a dumatag iti ari. Inucsot ti ari ti singsing nga adda timbrena ket intedna ken ni Mardokeo. (Daytoy daydi singsing nga intedna ken ni Haman ngem innalana met laeng). Dinutokan ni Ester ni Mardokeo nga encargado iti amin a sanicua ni Haman.

Naispal Dagiti Cailian Ni Ester

Nupay casta, naipangta pay laeng ti pannacadadael amin a Judio iti entero a Persia. Mayannurot iti linteg Persiano, a no nangipaulogen ti ari iti bilin ket natimbrean iti singsingna, saanen a mabalbaliwan wenno mawaswas.

Nakisao manen ni Ester iti ari. Agsangsangit a nagpacleb iti sangoanan ti ari. Impalagipna iti ari ti macaallilaw a panggep ni Haman a mangdadael cadagiti tattaona. Nagpacpacaasi ni Ester nga ispalen coma ti ari ti biag dagiti cailianna a Judio. Nupay ta saanen a mabalin a waswasen ti ari ti nasapsapa a bilinna, pinalubosanna ni Ester ken ni Mardokeo nga agsurat iti bilin a mangipalubos cadagiti Judio nga armasanda ti bagida ken agtitiponda a makidangadang iti aniaman nga armada a mangraut cadacuada.

Idi dimteng ti aldaw a naituding a pannacatungpal ti bilin ti ari, iti aldaw a ninamnama dagiti cabusor dagiti Judio a panangparmecda cadacuada. Ngem nagmaymaysa dagiti Judio a nangraut cadagiti mangdangran coma cadacuada ket dagiti Judio ti nangparmec cadacuada. (Ester 9: 1-11). Tapno mayebcasda ti panagyamanda iti Dios, impasdec dagiti Judio ti Fiesta ti Purim. Daytoy a nagan ti fiesta pacalaglagipan iti panagbunot ni Haman (ti pur caipapananna ti “bunot”) ket ti panangispal ti Dios cadagiti Judio cadagiti cabusorda iti aldaw a pannacadadaelda coma (versiculo 17-32).

Ni Ester, Judio a reyna ti gentil a Persia, nangituyang iti naisangsangayan a pagulidanan iti cabucbucodan a panagsacrifisio. Nupay ta maawatan ti damo a panagkedkedna, sitatallaugod a

nangipeggad iti biagna tapno maisalacan dagiti sabsabali. Iti daytoy a banag, inladawanna ti sacrificio ti dumteng a Mesias, ni Jesus a taga-Nasaret, a sitatallaugod a nangted iti biagna tapno tunggal maysa cadacayo ti maaddaan ti gundaway a mangawat iti sagut a pangisalacan ti Dios, ti agnanayon a biag iti Pagarianna.

Capadana met, a namnamaen ni Cristo dagiti pasurotna, dagiti sasantona, nga agtallaugodda met a mangituyang iti biagda iti panangsurotta Kencuana (Juan 15:13).

Iti panangibagana cadagiti pasurotna, ti Sao ti Dios isalaysayna ida a pinarmecda ni Satanas “babaen ti dara ti Cordero ken ti panangsacsida iti pudno. Dida kinailalaan ti biagda uray pay iti sango ni patay” (Paltiing 12:11).

Cas ken mapagtalcan nga Ester ken ni Mardoqueo, masapul coma a maaddaantayo iti nadiosan, naayat a pammati a naipasdec iti naayat, sitatalec a pannakilangentayo Kencuana. Tapno makitayo no casano ti panangpadackelyo iti casta a pannakilangenlangen iti Namarsua cadacayo, kiddawenyo ti awan bayadna a copia ti *You Can Have Living Faith*.

Impatarus ni: Pedro A. Fabroa (from: “Profiles of Faith: Ester,” by Jerold Aust, The Good News, May/June 1999)